

MEVZUAT SİRKÜLERİ

Sirkülerin Serisi : 2025 – 012

Sirkülerin Tarihi : 22.06.2025

Sirkülerin Konusu: Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (No: 2025/1) Hak.

21.06.2025 tarihinde amacı ve konusu 29/5/2025 tarihli ve 9903 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile yürürlüğe konulan Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlenmesi olan Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (No: 2025/1) yayınlanmıştır.

Ek : Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ
(No: 2025/1) Tam Metni

Yeminli Mali Müşavir
Muzaffer SAMANCI

TEBLİĞ

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından:

**YATIRIMLARDA DEVLET YARDIMLARI HAKKINDA KARARIN
UYGULANMASINA İLİŞKİN TEBLİĞ
(TEBLİĞ NO: 2025/1)**

**BİRİNCİ BÖLÜM
Başlangıç Hükümleri**

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Tebliğın amacı ve kapsamı, 29/5/2025 tarihli ve 9903 sayılı Cumhurbaşkanını Kararı ile yürürlüğe konulan Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Tebliğ, 29/5/2025 tarihli ve 9903 sayılı Cumhurbaşkanını Kararı ile yürürlüğe konulan Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karara dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Tebliğde geçen;

- Bakan: Sanayi ve Teknoloji Bakanını,
- Bakanlık: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığını,
- Diğerk harcama: Etüt ve proje harcamaları, teşvik belgesi kapsamı makine ve teçhizatın ithalat ve gümrükleme harcamaları, nakliye, montaj ve sigorta harcamaları, belge konusu yatırım ile ilgili kur farkı ve faiz veya kâr payı harcamaları ile yatırım harcaması niteliğindeki maddi olmayan duran varlık (marka, lisans, know-how ve benzeri) harcamalarının toplamını,
- Entegrasyon: Mal ve hizmet üreten tesislerin mevcut üretim hatlarında elde edilen nihai ürüne bütünüleyici nitelikte ara malı verecek ve/veya üretilmekte olan nihai ürünü ara malı olarak kullanabilecek şekilde, mevcut tesise ileri ve/veya geriye doğru entegre olan, yatırımın konusu ve projenin özelliği dikkate alınarak kaideten aynı il sınırları içinde veya aynı yerde ve aynı tesis bünyesinde olan yatırımları,
- Genel Müdürlük: Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğünü,
- Karar: 29/5/2025 tarihli ve 9903 sayılı Cumhurbaşkanını Kararı ile yürürlüğe konulan Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararı,
- Komite: Bakanlık bünyesinde Bakan onayı ile oluşturulan Stratejik Hamle Programı Değerlendirme Komitesini,
- Komple yeni yatırım: Mal ve hizmet üretimine yönelik olarak ana makine ve teçhizat ile yardımcı tesisleri içeren, gerektiğinde arazi-arsa ve bina-inşaat harcamalarını da ihtiva eden, yatırımın yapılacağı yerde aynı üretim konusunda mevcut tesisi veya mevcut tesisi ile altyapı bütünlüğü bulunmayan yatırımları,
- Kullanıcı: Yatırım teşvik belgesine ilişkin iş ve işlemler için bu Tebliğ kapsamındaki yatırımcıdan istenecek bilgileri E-TUYS aracılığıyla yatırımcı adına Genel Müdürlüğe bildirmek üzere yetkilendirilmiş kişileri,
- Kullanım kılavuzu: E-TUYS üzerinden yatırım teşvik belgesine ilişkin her türlü iş ve işlemin kullanıcılar tarafından nasıl gerçekleştirileceğini içeren ve Bakanlık internet sitesinde yer alan dokümanı,
- Modernizasyon: Mevcut bir tesiste makine ve teçhizatın yenileri ile değıştirilmesini, tesiste eksik kalmış bölümlerin tamamlanmasını, nihai ürünün doğrudan kalitesinin yükseltilmesini, modelinin değıştirilmesini veya üretim ve hizmet süreçlerinin teknolojik iyileştirmelerle verimliliğinin artırılmasını içeren yatırımları,
- Nakil: Mevcut bir tesiste bulunan makine ve teçhizatın teşvik belgesine konu yatırım yerine taşınması durumu,

j) Tevsi: Mevcut bir yatırımda üretim hattı veya makine ve teçhizat ilavesiyle kapasitenin artırılmasına yönelik olan ve mevcut tesis ile alt yapı müşterekliği oluşturarak bir bütün teşkil eden yatırımları,

k) Ürün çeşitlendirme: Mevcut tesisler ile altyapı müşterekliği olan, aynı işletmede mevcut makine ve teçhizata yapılacak ilave yatırım ile farklı bir nihai ürün elde edilmesine yönelik yatırımları, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Esaslar

Teşvik belgesi

MADDE 4- (1) Teşvik belgesi; yatırımın karakteristik değerlerini ihtiva eden, yatırımın bu değerler ve tespit edilen şartlara uygun olarak gerçekleştirilmesi halinde üzerinde kayıtlı destek unsurlarından istifade imkânı sağlayan bir belge olup Kararın amaçlarına uygun olarak gerçekleştirilecek yatırımlar için düzenlenir.

(2) Teşvik belgesinin düzenlenmiş olması teşvik belgesi kapsamında gerçekleştirilecek yatırımlarla ilgili olarak diğer mevzuat hükümleri gereği kamu kurum ve kuruluşlarından alınması gerekli izin ve ruhsat gibi belgelerin verilmesi gerekliliğine mesnet teşkil etmeyeceği gibi söz konusu belgelerin temin edilmesi gerekliliğini de ortadan kaldırmaz.

Müracaat

MADDE 5- (1) Gerçek kişiler, adi ortaklıklar, sermaye şirketleri, kooperatifler, birlikler, iş ortaklıkları, kamu kurum ve kuruluşları (genel ve özel bütçeli kurum ve kuruluşlar, il özel idareleri, belediyeler ve kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların sermaye bileşimindeki hisse oranları yüzde elliyi geçen kurum ve kuruluşlar) ile kamu kuruluşu niteliğindeki meslek kuruluşları, dernekler ve vakıflar ile yurt dışındaki yabancı şirketlerin Türkiye'deki şubeleri kullanıcı aracılığıyla Bakanlık internet sitesi vasıtasıyla elektronik ortamda teşvik belgesi düzenlenmesi için müracaat edebilir.

(2) Kuruluş süreci tamamlanmamış tüzel kişiler adına yapılacak teşvik belgesi müracaatları değerlendirilmeye alınmaz.

Müracaat mercii

MADDE 6- (1) Teşvik belgesi ile ilgili her türlü iş ve işlem için kullanıcılar tarafından E-TUYS aracılığıyla Bakanlığa müracaat edilir.

Teşvik belgesi müracaat şekli ve müracaatta aranacak belgeler

MADDE 7- (1) Teşvik belgesi düzenlenebilmesi için kullanıcılar tarafından E-TUYS uygulamasında yer alan tanımlı alanların doldurulması ve aşağıda belirtilen belgelerin E-TUYS üzerinden elektronik ortamda yüklenmesi gerekir:

a) Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılacak müracaatlar hariç olmak üzere, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca Türkiye genelinde Sosyal Güvenlik Kurumuna muaccel olmuş prim ve idari para cezası borçlarının bulunmadığına veya tecil ve/veya taksitlendirildiğine ya da yapılandırıldığına ve yapılandırmanın bozulmadığına dair Sosyal Güvenlik Kurumunun ilgili birimlerinden alınacak yazı veya Sosyal Güvenlik Kurumunun elektronik bilgi iletişim ortamından alınacak barkodlu belge.

b) 29/7/2022 tarihli ve 31907 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği hükümlerine göre hakkında "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı" veya "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı" bulunması gereken yatırım konuları için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından alınan çevresel etki değerlendirmesine ilişkin karar ve/veya çevresel etki değerlendirmesine dair karara ilişkin yazı.

c) Kapsamı Genel Müdürlükçe belirlenecek yatırımlar için işyeri açma ve çalışma ruhsatı.

ç) Teşvik belgesi müracaatında bulunulmadan önce yatırımın karakteristiğine bağlı olarak ilgili mevzuat hükümleri kapsamında gereği diğer kamu kurum ve kuruluşlarından alınması gereken belgeler.

d) Yatırım tutarı 1 milyar TL ve üzerinde olan yatırımlar için 17/10/2016 tarihli ve 2016/9495 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Yatırımlara Proje Bazlı Devlet Yardımı Verilmesine İlişkin Kararın EK-1’inde belirtilen formatta hazırlanmış fizibilite raporu.

e) Yatırımın konusuna, niteliğine, büyüklüğüne veya teşvik uygulamalarına bağlı olarak Genel Müdürlükçe talep edilebilecek diğer bilgi ve belgeler.

(2) Teşvik belgesi ile ilgili iş ve işlemler için kullanıcılar tarafından e-İmza uygulaması çerçevesinde E-TUYS üzerinden yüklenen evrakın Bakanlığa ayrıca ibrazı aranmaz. Kullanıcılar tarafından e-İmza uygulaması kapsamında E-TUYS’a yüklenen her türlü belge ve/veya evrakın eksiksiz bir şekilde muhafaza yükümlülüğü ve denetime karşı hesap verme sorumluluğu, müracaat tarihinden itibaren 10 yıl boyunca yatırımcıya aittir.

(3) E-TUYS’ta kayıtlı teşvik belgesi Bakanlık tarafından ilgili kurum ve kuruluşlarla elektronik ortamda paylaşılabılır.

Teşvik belgesi ile ilgili müracaatların değerlendirilmesi

MADDE 8- (1) Teşvik belgesi düzenlenmesi talep edilen yatırım projelerinin; Karar ve Karara istinaden yapılan düzenlemelerde belirtilen şartları sağlaması ve makro ekonomik politikalar, arz-talep dengesi, sektörel, mali ve teknik açıdan yapılacak değerlendirme ve gerektiğinde ilgili kurum, kurul ve kuruluşlardan alınacak görüşler sonucunda uygun bulunması halinde, yatırıma ait teşvik belgesi ile ithal ve yerli makine ve teçhizat listeleri Genel Müdürlükçe onaylanır.

(2) Teşvik belgesinin düzenlenmesine mesnet teşkil edecek bilgilerin eksik ve/veya çelişkili olması halinde, yatırımcının müracaatı değerlendirmeye alınmaz. Bu durumun giderilmesine yönelik müracaatlar, en son müracaatın yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan mevzuat hükümleri kapsamında değerlendirilir.

(3) Teşvik belgesi ile ilgili müracaatların değerlendirilmesi aşamasında tespit edilen eksiklerin tamamlanması için yatırımcıya Genel Müdürlükçe bildirimde bulunulur. Bildirimde eksiklerin tamamlanması için süre belirtilmeyen hallerde bu süre 30 gündür. Süresi içinde belirtilen eksikler tamamlanarak müracaat edilmesi kaydıyla ilk müracaat tarihinde yürürlükte bulunan mevzuat hükümleri kapsamında işlem tesis edilir.

(4) Müracaat ekinde ibraz edilen bilgi ve belgelerin doğruluğundan yatırımcılar sorumlu olup, yatırımın herhangi bir aşamasında aksinin tespiti halinde, Genel Müdürlükçe teşvik belgesi iptal edilebileceği gibi belge iptalini gerektirmeyen durumlarda belge kapsamında sağlanan desteklerin ilgili kısmı müeyyide uygulanmak suretiyle geri alınır.

(5) Türkiye Yüzyılı Kalkınma Hamlesi kapsamında değerlendirme süreci devam eden yatırım projeleri, yatırımcı talebine istinaden ilgili programa başvuru tarihinden itibaren geçerli olmak kaydıyla Sektörel Teşvik Sistemi kapsamında yer alan diğer teşvik uygulamaları çerçevesinde değerlendirilebilir ve teşvik belgesi düzenlenebilir. Türkiye Yüzyılı Kalkınma Hamlesi kapsamındaki başvurunun olumlu sonuçlanması durumunda Sektörel Teşvik Sistemi kapsamında düzenlenen belgeye ilişkin destekler olumlu sonuçlanan programa uygun olacak şekilde revize edilebilir.

(6) Beşinci fıkra hükmü mülga 15/6/2012 tarihli ve 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karara istinaden Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı kapsamında değerlendirme süreci devam eden müracaatlar için Kararın geçici 1 inci maddesi çerçevesinde uygulanır.

Teşvik belgesi kapsamında değerlendirilmeyen harcamalar

MADDE 9- (1) Müracaat tarihinden önce gerçekleştirilmiş bulunan yatırım harcamaları teşvik belgesi kapsamında değerlendirilmez.

(2) Teşvik belgesi kapsamında;

a) Ham madde, ara malı, işletme malzemesi ve yedek parça,

b) Kullanılmış yerli makine ve teçhizat,

c) Karayolu nakil vasıtaları ve her türlü binek araçları (sağlık ve belediye hizmetlerinde kullanılan araçlar ile madencilik yatırımlarında, apronda veya limanda kullanılan trafiğe çıkamayacak nitelikte olan araçlar hariç),

ç) Havayolu ile yük ve/veya yolcu taşımacılığına yönelik yatırımlar dışındaki diğer yatırımlar için uçak ve helikopter,

d) Mevcut makine ve teçhizatın tamir, bakım ve revizyonuna yönelik harcamalar, değerlendirilmeye alınmaz.

(3) Turizm ve sağlık yatırımlarında odalar ve ortak kullanım alanlarındaki makine ve teçhizat, endüstriyel mutfak ekipmanları, tanı ve tedaviye ilişkin tıbbi cihazlar, çamaşırhane ekipmanları, soğuk hava depoları, ısıtma-soğutma sistemleri (tesisat hariç) ile yangın uyarı ve söndürme sistemleri dışında kalan ekipmanlara makine ve teçhizat listelerinde yer verilmez.

(4) Eğitim, kreş ve gündüz bakım evi yatırımlarında derslik, laboratuvar ve ortak alanlarda kullanılan demirbaşlar, endüstriyel mutfak ekipmanları, toplantı ve spor salonu demirbaşları, ısıtma-soğutma sistemleri (tesisat hariç) ile yangın uyarı ve söndürme sistemleri dışında kalan ekipmanlara makine ve teçhizat listelerinde yer verilmez.

(5) İkinci fıkrada belirtilenler dışında, teşvik belgesi kapsamında değerlendirilmeyecek harcamalar sektörel özellikler dikkate alınarak proje bazında belirlenir. Kararda belirtilen makine ve teçhizat tanımına uymayan ancak mal ve hizmet üretimine yardımcı niteliği bulunan demirbaşlara makine ve teçhizat listelerinde yer verilebilir.

(6) Teşvik belgelerine ait ithal ve yerli makine ve teçhizat listelerinde inşaat malzemelerine yer verilmez.

(7) Teşvik belgesi kapsamı yatırımların finansmanında kullanılan kredilere ilişkin faiz giderleri ve döviz kredisi ya da dış kredi ile sabit kıymet temin edilmesi nedeniyle ortaya çıkan kur farklarının, teşvik belgesi kapsamı sabit kıymetin aktifleştirme tarihine kadar maliyete intikal ettirilen kısmı dışında kalan kur farkı ve faiz gideri teşvik belgesi kapsamında yatırım harcaması olarak kabul edilmez.

Belirli yatırımlarda aranan nitelikler

MADDE 10- (1) Güneş enerjisine dayalı elektrik üretimi yatırımlarında; güneş panellerinin üretim süreci ingot dilimleme aşamasından veya öncesindeki bir aşamadan başlayarak yurt içinde üretilmiş hücreden üretilmiş olması ve güneş paneli taşıyıcı konstrüksiyon sistemlerinin yurt içinde üretilmiş olması gerekir.

(2) Rüzgâr enerjisine dayalı elektrik üretimi yatırımlarında; kanat ve kulelerin yurt içinde üretilmiş olması, 1/1/2026 tarihi itibarıyla yapılacak müracaatlara istinaden düzenlenmiş teşvik belgeleri kapsamı yatırımlarda ise kanat, kule, jeneratörün veya naselin jeneratörünün yurt içinde üretilmiş olması gerekir. Bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce gerçekleştirilen Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanı (YEKA) ihaleleri sonucu sözleşme imzalama hakkı kazanmış olan ve yine bu tarihten önce ön lisans veya lisans almış olan rüzgâr enerjisine dayalı elektrik üretimi yatırımlarında bu nitelik aranmaz.

(3) Veri merkezi yatırımlarına yönelik komple yeni veya tevsi niteliğinde teşvik belgesi düzenlenmesine ilişkin müracaatlarda, TS EN 50600 standardı kapsamında minimum Kullanılabilirlik Sınıfı 3 (AC:3), minimum Koruma Sınıfı 4 (PC:4), minimum Enerji Ayrıntı Seviyesi 3 (GL:3) olan TSE Veri Merkezi Tasarım Belgesinin sunulması gerekir. Teşvik belgesine konu veri merkezinde kısmi hesaplama yapılmayan tam doluluk oranında “Güç Kullanım Etkinliği (PUE)” değerinin azami 1,65 olması ve en az 2 telekom operatörüne ait fiber optik kablonun sonlanması gerekir. Yatırımın tamamlanmasını müteakip, bu fıkrada belirtilen standartların sağlandığına ilişkin TSE Veri Merkezi Tesis Belgesinin sunulması zorunludur.

(4) Kararın 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (o) bendi kapsamında değerlendirilen yatırımlarda, bilgi teknolojisi ekipman ve yazılım yatırımlarının kurulacağı veri merkezlerinin TSE Veri Merkezi Operasyon Belgesi bulunması ve bu veri merkezlerinde en az 2 telekom operatörüne ait fiber optik kablonun sonlanması zorunludur. Bu yatırımlar ile kurulacak altyapı birden fazla veri merkezinde yer alabilir.

(5) Elektrikli araçlar ve elektronik cihazlar için şarj istasyonlarının işletilmesine yönelik yatırımlara teşvik belgesi düzenlenebilmesi için her bir ünitenin asgari 120 kW hızlı şarj kapasitesine sahip olması gerekir. 1/1/2026 tarihi itibarıyla teşvik belgesi kapsamında temin edilecek ünitelerin yurt içinde üretilmiş olması gerekir.

Yatırım cinsleri

MADDE 11- (1) Teşvik belgeleri kapsamında yapılacak yatırım cinsleri komple yeni, tevsi, modernizasyon, ürün çeşitlendirme, entegrasyon ve nakilden oluşur.

(2) Komple yeni, tevsi, modernizasyon ve ürün çeşitlendirme cinslerindeki yatırımların aynı il sınırları içinde olması gerekir.

(3) Yatırımın karakteristiği gereği muhtelif illerde olması gereken yatırım konuları için ikinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(4) Teşvik belgesi kapsamı yatırımın bir bölümünün yatırım yeri ya da konusu açısından kalan kısma görece daha yüksek destek oran ve sürelerde desteklenebilecek durumda olması halinde yatırımın tamamı görece daha düşük oran ve süreler dikkate alınarak desteklenir.

Stratejik Hamle Programı

MADDE 12- (1) Genel Müdürlük Stratejik Hamle Programı kapsamında sunulan desteklerden faydalanmak isteyen yatırımcıların müracaatlarını Kararın 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen kriterler çerçevesinde ön değerlendirmeye tabi tutar. Kararda bahsi geçen fıkranın (a) bendine ilişkin değerlendirme EK-1’de belirtilen listeye göre, (c) bendine ilişkin değerlendirme EK-2’de belirtilen yöntemle yapılır.

(2) Stratejik Hamle Programı kapsamında değerlendirilmek üzere yapılan müracaatlar, Kararın 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen kriterleri sağladığını tevsik eden bilgi, belge ve raporları ihtiva etmelidir.

(3) Genel Müdürlük; ön değerlendirme neticesinde Kararın 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen beş kriterden üçünü sağladığı tespit edilen projeleri fizibilite raporu hazırlanmasını teminen, protokol imzalanan ve yatırımcının tercih ettiği bir kalkınma ve yatırım bankasına iletir. Proje ile ilgili bilgi ve belgeler, eş zamanlı olarak arz güvenliği değerlendirmesinin yapılmasını teminen Bakanlık Sanayi Genel Müdürlüğüne iletilir.

(4) Genel Müdürlük; fizibilite raporunu, Bakanlık Sanayi Genel Müdürlüğü değerlendirmesini ve diğer bilgi ve belgeler çerçevesinde değerlendirme raporunu Komiteye sunar.

(5) Projenin değerlendirilmesine esas teşkil etmek üzere diğer kurum ve kuruluşlardan bilgi ve belge temin edilebilir.

(6) Stratejik Hamle Programı kapsamında desteklenecek projelerin ve sağlanacak destek unsurlarının belirlenmesine ilişkin nihai karar yetkisi Komiteye aittir. Komite, fizibilite raporu ve EK-3’te yer alan puanlama tablosunda belirtilen kriterler çerçevesinde değerlendirme yapmak üzere tüm üyelerin katılımı ile toplanır. Her bir üye tarafından 100 puan üzerinden yapılan puanlama sonucunda, üyelerin yarısından fazlasının 70 ve üzeri puan vermesi ve projeye ilişkin puan ortalamasının en az 70 olması durumunda proje olumlu sonuçlandırılabilir.

(7) Komite tarafından Stratejik Hamle Programı kapsamında desteklenmesine karar verilen yatırım projeleri için Genel Müdürlükçe teşvik belgesi düzenlenir.

(8) Yatırımın kapasite, katma değer, nihai ürün gibi karakteristik niteliklerinde değişikliğe yol açan revize talepleri Komite tarafından değerlendirilir ve uygun bulunan talepler Genel Müdürlükçe sonuçlandırılır.

(9) Genel Müdürlükçe gerçekleştirilen ön değerlendirmede kullanılan verilerin piyasa şartları gereği bilahare değişmesi durumunda, desteklerle ilgili herhangi bir değişiklik yapılmaksızın teşvik belgesi geçerliliğini muhafaza eder.

(10) Üçüncü fıkra kapsamında hazırlanacak fizibilite raporunun formatı ve kapsamı ile uygulamadaki diğer esaslar, Genel Müdürlük ile kalkınma ve yatırım bankaları arasında imzalanan protokol ile belirlenir.

Başlamış işlemler ve mahrece iade

MADDE 13- (1) Yatırım süresi içinde ilgili kambiyo mevzuatında yer alan ödeme şekillerinden herhangi biri ile ithalat işlemlerine başlanılmış veya bedeli kısmen ya da tamamen ödenmiş ancak ithalatı gerçekleştirilememiş makine ve teçhizatın ithaline, gümrük idarelerince belge kapsamında sağlanan destek

unsurları uygulanmak suretiyle izin verilir. Bu şekilde ithalatı yapılan makine-teçhizat, teşvik belgesinde kayıtlı diğer destek unsurlarından da faydalandırılır.

(2) Teşvik belgesinin yatırım süresi içinde;

a) Evsafa uygun çıkmaması sonucu, eşyanın serbest dolaşıma girişini müteakip garanti süresi içinde yurt dışına iade edilecek makine ve teçhizatın,

b) Tamir, bakım veya diğer nedenlerle yurt dışına gönderilecek makine ve teçhizatın, mahrece iade işlemleri için doğrudan gümrük idaresine müracaat edilir. Bu yöndeki talepler ilgili gümrük idaresince, gümrük mevzuatı çerçevesinde sonuçlandırılır.

Kullanılmış komple tesis ve kullanılmış makine ve teçhizat ithali

MADDE 14- (1) Kullanılmış komple tesislerin (karayolu nakil vasıtaları hariç) ithaline yönelik talepler, Genel Müdürlükçe proje bazında değerlendirilir. Teşvik belgesi kapsamında ithaline izin verilen bu tesisler, yatırım konusuna bağlı olarak yardımcı tesislerden bağımsız, bir mal veya hizmeti üretebilecek komple bir hattan veya teşvik belgesinde kayıtlı üretimi yapabilecek bir veya birden fazla makine ve teçhizattan da oluşabilir. Kapasite artışı oluşturmayan ve mevcut bir üretim hattında gerçekleştirilen tamamlama niteliğindeki makine grupları yatırımları kullanılmış komple tesis olarak değerlendirilmez. Farklı firmalardan temin edilen münferit makine ve teçhizat ile tesis oluşturulamaz ve söz konusu tesislerin revizyon ve ticareti ile iştigal eden firmalardan da teşvik belgesi kapsamında ithalat yapılamaz.

(2) Kullanılmış komple tesis taleplerinin değerlendirilebilmesi için yatırımcıların, tesise ait makine ve teçhizatın model ve imal yıllarını da gösterir dökümlü fatura veya proforma fatura asılları ile birlikte Bakanlığa müracaat etmeleri gerekir.

(3) Kullanılmış makine ve teçhizat temininde, Karar hükümleri ve sektörel kısıtlamalar göz önüne alınarak;

a) 31/12/2020 tarihli ve 3350 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan İthalat Rejimi Kararı uyarınca ilgili yıla ait Kullanılmış veya Yenileştirilmiş Eşya İthalatına İlişkin Tebliğ hükümleri uyarınca ithali mümkün olan makine ve teçhizat (karayolu nakil vasıtaları hariç),

b) İthalat Rejimi Kararının 7 nci maddesi uyarınca ithaline izin verilen makine ve teçhizat, teşvik belgesi kapsamında ithal edilebilir.

(4) Kullanılmış olarak ithal edilen makine ve teçhizatın amacı dışında kullanılması halinde sağlanan destekler ilgili mevzuat hükümleri kapsamında geri alınır. Söz konusu makine ve teçhizat, kullanılmış komple tesis kapsamında temin edilmiş ise, kullanılmış komple tesisin tamamı, gümrüklerce yapılacak tüm masraflar yatırımcı tarafından karşılanmak suretiyle tasfiye edilmek üzere gümrüklere terk edilir.

Faiz veya kâr payı desteği

MADDE 15- (1) Faiz veya kâr payı desteği uygulamasına ilişkin esaslar, Genel Müdürlük ve aracı kurumlar arasında imzalanan protokol ile belirlenir.

(2) Teşvik belgesinde faiz veya kâr payı desteği öngörülen yatırımcılar faiz veya kâr payı desteğinden yararlanabilmek için Genel Müdürlük ile protokol imzalayan aracı kurumlardan birine başvurur. Aracı kurum tarafından yapılan değerlendirme sonucunda kredi kullanımı veya finansal kiralama sözleşmesi yapılması uygun görülen projelere ilişkin faiz veya kâr payı desteği müracaatları, yatırımcı adına protokolde belirtilen esaslar çerçevesinde aracı kurumca Genel Müdürlüğe yapılır. Müracaatın, Genel Müdürlük tarafından yapılacak değerlendirme sonucu uygun görülmesi gerekir.

(3) Faiz veya kâr payı desteği ödemesinin yapılabilmesi için yatırımcı tarafından;

a) 5510 sayılı Kanun uyarınca Türkiye genelinde Sosyal Güvenlik Kurumuna muaccel olmuş prim ve idari para cezası borçlarının bulunmadığının veya tecil ve/veya taksitlendirildiğinin ya da yapılandırıldığının ve yapılandırmanın bozulmadığının,

b) 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 22/A maddesi uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığı tahsilat dairelerine müracaat tarihinden önceki on beş gün içinde vadesi geçmiş borcunun olmadığının,

tevsik edilmesi gerekmektedir.

(4) Sektörel Teşvik Sistemi kapsamında desteklenen yatırımlar için Bakanlıkça faiz veya kâr payı desteği ödemelerinin vadeyi takip eden ayın sonuna kadar yapılması esastır. Ancak, Hazine nakit dengesi veya diğer zorunlu haller nedeniyle ödeme tarihinde Bakanlıkça değişiklik yapılabilir.

Türkiye Yüzyılı Kalkınma Hamlesi kapsamında yapılacak ödemeler

MADDE 16- (1) Türkiye Yüzyılı Kalkınma Hamlesi kapsamında yapılacak faiz veya kâr payı desteği veya makine desteği ödemeleri, yatırım harcamasının yapıldığı yılı takip eden yıl Bakanlığa ibraz edilecek yatırım ilerleme raporunda belirtilen yatırım tutarı esas alınarak hesaplanan destek hak ediş tutarı kadar yapılır.

(2) Yatırım ilerleme raporunun her yılın Mart ayı sonuna kadar Bakanlığa ibraz edilmesi gerekmektedir. Bu tarihe kadar ibraz edilemeyen harcamalar takip eden yıllar için hazırlanacak yatırım ilerleme raporu ile ibraz edilebilir. Yatırım ilerleme raporunda yer alan harcamalar her yıl için ayrı ayrı ve toplu olarak belirtilir. Yatırımın durumuna ilişkin görsellere ve değerlendirmelere, yatırımın termin planına uyumuna dair değerlendirmelere ve risk analizine ayrıca yer verilir.

(3) Türkiye Yüzyılı Kalkınma Hamlesi Programı kapsamında yapılacak faiz veya kâr payı desteği veya makine desteği ödemelerinin, hak ediş tutarının onaylandığı tarihi takip eden Mart, Haziran veya Eylül aylarında yapılması esastır. Ancak, Hazine nakit dengesi veya diğer zorunlu haller nedeniyle ödeme tarihinde Bakanlıkça değişiklik yapılabilir.

(4) Faiz veya kâr payı desteğinden yararlanmak isteyen yatırımcı adına kullanıcı, yatırım ilerleme raporunu E-TUYS'a yükler. Aracı kurumlar tarafından Bakanlığa gönderilen kredinin ve/veya borçlanmanın vadelerinde yapılıp yapılmadığına ilişkin geri ödeme bildirimleri de dikkate alınarak tespit edilen tutar hak ediş tutarı çerçevesinde firmaya aktarılır.

(5) Makine desteğinden yararlanmak isteyen yatırımcılar yatırım ilerleme raporu ile birlikte rapor döneminde Kararın 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında belirtilen nitelikleri taşıyan makine harcamalarına ilişkin bilgileri E-TUYS'a yükler. Uygun görülen makine bedeli üzerinden tespit edilen tutar hak ediş tutarı çerçevesinde firmaya aktarılır.

(6) Yatırımcı, Genel Müdürlüğün dördüncü ve beşinci fıkraları hükümleri çerçevesinde yapacağı inceleme için ihtiyaç duyduğu her türlü bilgi ve belgeyi ibraz etmek ile yükümlüdür.

Sigorta primi işveren hissesi desteği

MADDE 17- (1) Sigorta primi işveren hissesi desteği, komple yeni yatırımlarda teşvik belgesi kapsamında gerçekleştirilen yatırımla sağlanan istihdam, diğer yatırım cinslerinde ise mevcuda ilave edilen istihdam için uygulanır. Komple yeni yatırım dışındaki yatırım cinslerinde, aylık prim ve hizmet belgesinde kayıtlı işçi sayısının mevcut istihdamın altında olması halinde ilgili ay için prim desteği uygulanmaz.

(2) İşveren hissesine ait primlerin karşılanabilmesi için işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak 5510 sayılı Kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerini yasal süresi içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna vermesi ve sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutar ile Bakanlıkça karşılanmayan işveren hissesine ait tutarı ödemiş olması gerekir. İşveren tarafından ödenmesi gereken primlerin geç ödenmesi halinde, Bakanlıktan Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak ödemenin gecikmesinden kaynaklanan gecikme zammı işverenden tahsil edilir.

(3) Sigorta primi işveren hissesi desteği uygulaması için Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak bildirimlerin, tamamlama vizesinin yapıldığı ayı takip eden ay yapılması esastır. Ancak, bu uygulama tarihlerinde Bakanlıkça değişiklik yapılabilir. Sigorta primi işveren hissesi desteği uygulamasına ise, Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılan bildirim takip eden aydan itibaren başlanır. Uygulamanın ilk başladığı ay esas alınarak teşvik belgesinde kayıtlı süre kadar destekten yararlandırıldıktan sonra uygulamaya son verilir.

(4) Sigorta primi işveren hissesi desteğinin uygulanması ile ilgili işlemler Sosyal Güvenlik Kurumunca ilgili mevzuat hükümleri kapsamında yürütülür.

(5) Genel Müdürlükçe, tamamlama vizesi yapılan ve sigorta primi işveren hissesi desteğinden yararlanabilecek teşvik belgesi sahibi yatırımcılara ilişkin olarak firma ünvanı, teşvik belgesi tarih ve sayısı, yatırım yeri, Sosyal Güvenlik Kurumu işyeri sicil numarası, yatırımın cinsi, mevcut istihdam, ilave istihdam, vergi dairesi, vergi numarası, destekten yararlanma oranı ve destekten yararlanma süresi Sosyal

Güvenlik Kurumu Başkanlığına bildirilir. Sosyal Güvenlik Kurumunca, destekten yararlanacak yatırımcılar için;

a) Desteğin uygulanacağı aya ait prim ve hizmet belgesinde belirtilen sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin, sigortalı hissesine isabet eden tutar ve Bakanlıkça karşılanmayan işveren hissesine ait tutarın tamamının ödendiğinin,

b) 5510 sayılı Kanun uyarınca Türkiye genelinde Sosyal Güvenlik Kurumuna muaccel olmuş prim ve idari para cezası borçlarının bulunmadığının veya tecil ve/veya taksitlendirildiğinin ya da yapılandırıldığının ve yapılandırmanın bozulmadığının,

c) 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığı tahsilat dairelerine müracaat tarihinden önceki on beş gün içinde vadesi geçmiş borcunun olmadığına,

tespit edilmiş olması gerekir.

(6) Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından sigorta primi işveren hissesi desteğinin uygulanmasını müteakip EK-7’de yer alan formata uygun şekilde Bakanlıktan toplu aktarım talebinde bulunulur. Ödemeye esas istihdam sayısının ve Bakanlıktan aktarımı talep edilen tutarın doğruluğundan Sosyal Güvenlik Kurumu sorumludur.

(7) Sigorta primi işveren hissesi desteğinin uygulanacağı teşvik belgesi kapsamındaki yatırıma ait tesiste istihdam edilen sigortalı sayısının tespitinde, işverenin Sosyal Güvenlik Kurumu işyeri sicil numarası altında ilgili mevzuatta belirtilen araçlarca istihdam edilen sigortalı sayısı da dikkate alınabilir.

(8) Kararın 18 inci maddesinin yedinci fıkrası kapsamında desteklenen gemi inşa yatırımlarında uygulamaya, teşvik belgesinde kayıtlı istihdam sayısını aşmamak üzere teşvik belgesinin düzenlendiği tarihi takip eden aydan itibaren başlanır.

Sigorta primi desteği

MADDE 18- (1) 17 nci maddenin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci fıkraları hükümleri sigorta primi desteği için de uygulanır.

Yatırım yeri tahsis

MADDE 19- (1) Diğer kurum ve kuruluşlarca yatırım yerine bağlı olarak düzenlenen ve teşvik belgesi düzenlemesine dayanak teşkil eden izin, ruhsat veya belge olması halinde; teşvik belgesinin düzenlenmesi aşamasında, gerekli diğer belgelerin tam ve eksiksiz olması ve yararlanılmak istenen teşvik sistemi kapsamındaki diğer şartların sağlanması kaydıyla, yatırım yerine bağlı olarak tahsis yapılabileceğine yönelik ön değerlendirme görüşü Genel Müdürlük tarafından Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü veya Bakanlık Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğüne iletilir.

(2) Yatırım yeri tahsisine yönelik iş ve işlemlerde, ilgili mevzuat hükümleri esastır.

Makine ve teçhizat listesine ilişkin işlemler ile harcamaların E-TUYS’a yüklenmesi

MADDE 20- (1) Teşvik belgesi kapsamında gerçekleştirilecek ithal ve yerli makine ve teçhizat teminlerinde, alımı gerçekleştirilecek her bir makine ve teçhizat için alım yapılmadan önce kullanıcı tarafından E-TUYS üzerinden kullanım kılavuzunda belirtilen şekilde işlem başlatılması gerekir.

(2) Teşvik belgesi kapsamı ithal ve yerli makine ve teçhizat listelerine ilişkin değişiklik talepleri için Bakanlığa müracaat edilir. Ancak, ithal ve yerli makine ve teçhizat listelerinde her bir makine ve teçhizat için belirtilen miktarın aşılmaması kaydıyla, listede belirtilen tutarın üzerinde veya altında kalan alımlarda liste değişikliği yapılmaksızın doğrudan işlem yapılabilir.

(3) Kararın 5 inci maddesinin on birinci ve on ikinci fıkralarının yürürlüğe gireceği tarihe kadar ithal ve yerli makine ve teçhizat alımları dışında kalan yatırım dönemine ait her türlü yatırım harcamasının (bina-inşaat, diğer harcamalar ve benzeri), gerçekleşmesini müteakip kullanıcılar tarafından E-TUYS üzerinden kullanım kılavuzunda belirtilen şekilde kaydı gerçekleştirilir.

Teşvik belgesinin revizesi

MADDE 21- (1) Teşvik belgesinde kayıtlı olan değerlerde, tevsik edilen bilgi ve belgelere istinaden yapılacak değerlendirme sonucunda Genel Müdürlük tarafından yatırımın her aşamasında değişiklik yapılabilir.

(2) Teşvik belgesinde kayıtlı sabit yatırım tutarında veya belgede kayıtlı diğer bilgilerde değişiklik olması durumunda, yatırımcı tarafından revize gerekçesi ve ilgili bilgi ve belgeler ile birlikte Bakanlığa müracaat edilerek teşvik belgesinin revizesi talebinde bulunulur. Genel Müdürlük tarafından yapılacak değerlendirme neticesinde gerekçesi uygun bulunan teşvik belgeleri revize edilebilir.

(3) Yatırımcı bilgilerinde (ünvan, vergi dairesi, iletişim bilgileri ile diğer bilgiler) değişiklik yapılması durumunda Bakanlığa müracaat edilmeksizin yatırımcı adına kullanıcı söz konusu değişiklikleri E-TUYS'ta günceller.

Yatırım konusu değişikliği

MADDE 22- (1) Yatırım konusu değişikliği talepleri için Bakanlığa başvurulur.

(2) Yatırımcı tarafından yeni yatırıma ilişkin olarak verilecek bilgilere istinaden ilgili mevzuat hükümleri kapsamında bölgesel ve sektörel kısıtlamalar da dikkate alınarak, Genel Müdürlük tarafından teşvik belgesi üzerinde yatırım konusuna ilişkin değişiklik yapılabilir. Yatırım konusu değişikliğinden önce satın alınmış ancak, yeni yatırım konusu ile ilgili olmayan makine ve teçhizat için uygulanan destekler ilgili mevzuat kapsamında geri alınır.

Finansal kiralama işlemleri

MADDE 23- (1) Teşvik belgesi kapsamında yer alan makine ve teçhizatın tamamı veya bir kısmı finansal kiralama yolu ile temin edilebilir.

(2) Finansal kiralama şirketinin gümrük vergisi muafiyeti ve KDV istisnası desteklerinden yararlanabilmesi için, teşvik belgesi sahibi yatırımcı ile sözleşme yapılmış olması ve Genel Müdürlük tarafından finansal kiralamaya konu makine ve teçhizat listesinin onaylanmış olması gerekir.

(3) Yatırımcının teşvik belgesi dikkate alınarak finansal kiralama şirketi adına yerli temin ve/veya ithalat işlemleri yapılır. Bu işlemlerde yatırımcı, finansal kiralama şirketleri ile müteselsilen sorumludur.

(4) Finansal kiralamaya konu makine ve teçhizatın, yatırımcının mülkiyetine geçiş tarihine kadar Genel Müdürlüğün izni olmaksızın üçüncü kişilere satışı veya kiralanması durumunda her türlü sorumluluk finansal kiralama şirketine aittir. İflas, sözleşmenin feshi veya yatırımın gerçekleşmemesi durumunda, yatırımcının mülkiyetine geçmemiş makine ve teçhizat için faydalanan gümrük vergisi muafiyeti ve KDV istisnası ilgili mevzuat kapsamında finansal kiralama şirketinden, varsa faydalanan diğer destekler yatırımcıdan geri alınır.

(5) Finansal kiralamaya konu makine ve teçhizatın başka bir finansal kiralama şirketine devri, ancak yatırımcının uygun görüşü ve Genel Müdürlüğün onayına istinaden yapılabilir.

(6) Bu maddede belirtilmeyen hususlarda 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu hükümleri dikkate alınarak Genel Müdürlüğün görüşü doğrultusunda işlem tesis edilir.

Teşvik belgesi ile ilgili diğer işlemler

MADDE 24- (1) Sadece modernizasyon cinsinde teşvik belgesi düzenlenebilen konularda düzenlenecek teşvik belgelerinde modernizasyona yönelik olarak aktiflerden düşülecek makine ve teçhizatın asgari üç yıl firmanın aktifinde bulunmuş olması ve aktiflerden düşmeye yönelik satışlarda satışı yapan firmanın ortakları ve birinci derece yakınlarının satın alan firma ortaklık yapısında yüzde ellinin üzerinde pay sahibi olmamaları şartı aranır.

(2) Lisanssız faaliyet kapsamında güneş enerjisine dayalı elektrik üretimi yatırımları için düzenlenmiş ve tamamlama vizesi yapılmamış teşvik belgesine konu yatırımın, Kararın 25 inci maddesi kapsamında bütün halinde başka bir yatırımcıya belge üzerinde ünvan değişikliği yapılmak suretiyle devredilmesine ilişkin talepler uygun görülmez.

(3) Kararın EK-4'ünde yer alan listede bulunan makine ve teçhizat için yurt içinde üretilmiş olması kaydıyla makine desteği sağlanabilir.

(4) Kararın 18 inci maddesinin beşinci fıkrası hükmüne istinaden düzenlenen teşvik belgelerinin Kararın 25 inci maddesi çerçevesinde devredilmesi halinde, taşınmaya konu makine ve teçhizat için sağlanan sigorta primi işveren hissesi desteği ve sigorta primi hissesi desteği durdurulur.

(5) Teşvik belgesi müracaat tarihindeki Kararda belirtilen destek üst limitleri bu müracaata istinaden düzenlenen teşvik belgesi için yeniden değerlemeye tabi tutulmaz.

Mücbir sebep ve fevkalade hâl durumları

MADDE 25- (1) Teşvik belgesi müracaatı ile tamamlama vizesi işlemleri sonuçlanıncaya kadarki süreçte devam eden işlemlerle ilgili olarak aşağıda belirtilen haller mücbir sebep ve fevkalade hâl durumları olarak değerlendirilir:

a) Yangın, deprem ve su basması gibi doğal afetler (İlgili resmî kurumlardan alınacak yazı ile varsa sigorta hasar ekspertiz raporu aranır.).

b) Yatırımcının faaliyetlerinden kaynaklanmayan nedenlerle kamu idarelerinin aldığı kararlar ve uygulamalar sonucu yatırımcının faaliyet ve/veya yatırım yapamaz hale gelmesi (İlgili kamu kurumundan alınacak yazı aranır.).

c) Grev ve lokavt (Resmî kurumlardan alınacak yazı aranır.).

ç) Devletçe konulan yasaklar, savaş ve abluka hali.

d) Yatırımcının çoğunluk hissesi sahiplerinin ölümü (Mahkeme kararı aranır.).

e) Yatırımcının iradesi ve kusuru dışındaki sebeplerle yatırım teşvik belgesi kapsamı sabit kıymetlerin elden çıkması veya kullanılamaz hale gelmesi (Resmî kurumlardan alınacak yazı aranır.).

(2) Mücbir sebep ve fevkalade hâl durumunun kabulü için mücbir sebebin malum olması veya ilgililer tarafından ispat veya tevsik edilmesi لازمdır.

(3) Mücbir sebep ve fevkalade hâl durumlarından herhangi birinin bulunması halinde bu sebep ortadan kalkıncaya kadar süreler işlemez.

(4) Mücbir sebep ve fevkalade hâl durumu neticesinde yatırımın kısmen ya da tamamen gerçekleştirilememesi halinde, kullanılamaz hale gelen yatırım harcamaları için sağlanan destekler geri alınmaz ancak durdurulur.

Tamamlama vizesi

MADDE 26- (1) Kullanıcı tarafından, öngörülen süre veya ek süre bitimini müteakip üç ay içinde, yatırımın tamamlama vizesinin yapılması için E-TUYS uygulamasında yer alan tanımlı alanların doldurulması ve EK-4'te belirtilen bilgi ve belgelerin E-TUYS üzerinden elektronik ortama yüklenmesi suretiyle Bakanlığa müracaat edilir.

(2) Ekspertiz işlemlerinin Genel Müdürlükçe yapılacak olması halinde, yatırım mahallinde ekspertiz yapmak üzere Genel Müdürlükten en az iki, en fazla üç personel görevlendirilir. Genel Müdürlük tarafından kalkınma ajansları, Bakanlık il müdürlükleri veya Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) il müdürlüklerinin görevlendirilmesi halinde; tamamlama ekspertizi, görevlendirilen mercinin kadrolu iki personeli tarafından gerçekleştirilir ve EK-6'da yer alan yatırım tamamlama ekspertiz raporu hazırlanarak bir ay içinde Genel Müdürlüğe gönderilir. Genel Müdürlükçe sonuçlandırılan tamamlama vizesi işlemleri ile ilgili olarak yatırımcıya ve ekspertiz işlemi yapan merciye bilgi verilir.

(3) Ekspertiz işlemi için görevlendirilen personele Kararda belirtilen ücret dışında kamu kaynaklarından ya da yatırımcı tarafından herhangi bir ödeme yapılmaz.

(4) Mücbir sebep ve fevkalade hâl durumları nedeniyle tamamlama vizesine ilişkin aranan belgelerin ibraz edilememesi durumunda tamamlama vizesine ilişkin talepler;

a) Teşvik belgesi kapsamında ithali yapılan makine ve teçhizata ilişkin ilgili gümrük idaresinden temin edilecek gümrük giriş beyannamelerinin onaylı örneklerinin,

b) Alımı gerçekleştirilen yerli makine ve teçhizata ait satıcı firmalardan temin edilecek fatura nüshalarının,

- c) Varsa diğer yatırım harcamalarına ait ilgili kurum ve kuruluşlardan temin edilecek belgelerin,
ç) Bina-inşaat harcamaları için ilgili belediyeden temin edilecek yapı ruhsatı ve/veya yapı kullanım izin belgesi örneğinin,
d) Mücbir sebep ve fevkalade hâl durumunu tevsik eden ilgili resmî kurumlardan alınacak yazının, Genel Müdürlüğe ibraz edilmesini müteakip sonuçlandırılabilir. Kararın 5 inci maddesinin on birinci ve on ikinci fıkralarının yürürlük tarihi itibarıyla (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilen belgeler aranmaz.
(5) Elektrik enerjisi üretimine yönelik yatırımların tamamlama vizesi, firmanın teşvik belgesine konu yatırıma ilişkin ilgili kurum tarafından düzenlenen geçici kabul belgesinin tasdikli sureti ile yatırım teşvik belgesi ile ilgili şartların sağlandığına ilişkin EK-8’de yer alan rapora istinaden yapılabilir.

Yeniden değerlendirme

MADDE 27- (1) Kararda yer alan tutarlar her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesinin (B) fıkrası hükmü uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranı dikkate alınarak 1.000 TL ve üzerindeki tutarlar yüzler basamağına, 1 milyon TL üzerindeki tutarlar yüz binler basamağına, 100 milyon TL üzerindeki tutarlar milyonlar basamağına yuvarlanmak suretiyle güncellenerek Bakanlık internet sitesinden ilan edilir.

Yürürlükten kaldırılan tebliğler

MADDE 28- (1) 20/6/2012 tarihli ve 28329 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2012/1) ile 15/3/2018 tarihli ve 30361 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Cazibe Merkezleri Programı Kapsamında Yatırımların Desteklenmesi Hakkında 2018/11201 Sayılı Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **Geçici ve Son Hükümler**

Daha önceki kararlara ilişkin uygulama

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Kararın yürürlüğe girdiği tarihten önceki mülga Devlet yardımlarına ilişkin Bakanlar Kurulu kararlarına istinaden düzenlenen teşvik belgeleri ile ilgili uygulamalara, teşvik belgesinin dayandığı karar ve bu dayanak kararın uygulanmasına ilişkin yürürlüğe konulan mevzuat hükümleri çerçevesinde devam olunur.

Yürürlük

MADDE 29- (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 30- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Sanayi ve Teknoloji Bakanı yürütür.

EK – 1:

STRATEJİK YATIRIM KONULARI

1. Yakıt ve kimyasalların yeşil teknolojilerle üretimine yönelik yatırımlar.
2. Hammadde bağımlılığını azaltacak, büyük ölçekli petro-kimya yatırımları.
3. Yüksek katma değerli bor ve bor türevi ürünlerin üretimi.
4. Kömür ve biyokütleden değerli kimyasalların üretilmesi.
5. Doğal ürünlerden üretilen ve doğada tamamıyla çözünen ürünlerin üretimi.
6. Birincil veya ikincil kaynaklardan nadir toprak elementi ve lityum üretimi.
7. Yüksek katma değerli aşı, ilaç, tıbbi cihaz, referans malzeme, tanı kiti ve yapay zekâ tabanlı sağlık teknolojileri üretimine yönelik yatırımlar.
8. İlaç etken maddesi ve biyo benzer ilaç üretimi yatırımları.
9. Tıbbi görüntüleme cihazları alanında kullanılan kritik teknolojileri içeren alt bileşenlerin üretimi.
10. Elektronik haberleşme şebeke ve altyapı bileşenlerinin üretimine yönelik yatırımlar.
11. Yarı iletkenler ve bileşenleri üretimine yönelik yatırımlar.
12. Algılayıcı üretimi ile bu üretim ile entegre yüksek teknolojili ürün üretimi.
13. Yüksek katma değerli enerji depolama ve güç elektroniği üretimine yönelik yatırımlar.
14. Büyük ölçekli, Ar-Ge tabanlı, üretimde dijitalleşme amacına hizmet eden makine üretimi yatırımları.
15. Yenilenebilir enerji üretimine yönelik türbin ve jeneratör üretimi ile hidrojen üretimine yönelik elektrolizör üretimi yatırımları.
16. Hidrojen yakıt hücresi ve bileşenleri ile hidrojen temelli motor üretimine yönelik yatırım.
17. Batarya, algılayıcı, elektronik kontrol üniteleri, elektronik gösterge, elektrikli motor sistemleri ve otomotiv yazılımı gibi yeni nesil mobilite teknolojilerine yönelik yatırımlar.
18. Fosil yakıt kullanmayan ulaştırma araçları üretimi.
19. Lokomotif ve tren seti üretimi.
20. Doğal ve sentetik elyaf hammaddeleri üretimi.
21. İleri teknoloji üretim prosesi içeren teknik tekstil ürünleri.
22. Akıllı tarım uygulamalarına yönelik yüksek teknolojili ürünler.
23. Demir-çelik hariç olmak üzere, birincil kaynaktan entegre değerli ana metaller ve diğer demir dışı metallerin üretimi.
24. Yüksek teknoloji geliştiren yenilik tabanlı savunma sanayi yatırımları.
25. Bakanlık tarafından hit30.sanayi.gov.tr/ internet sitesinde ilan edilen HIT-30 Programı yatırım konularında gerçekleştirilecek yatırımlar.
26. Uluslararası firmaların küresel tedarik zincirlerine entegrasyon özelliği taşıyan ara malı üretimine yönelik yatırımlar.

SAMANCI
YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK LTD. ŞTİ.

Kep : samanciymm@hs01.kep.tr
info@samanciymm.com.tr
www.samanciymm.com.tr

Adres: Musalla Bağları Mahallesi Ruhi Bağdadi
Sokak No: 6 / 3 Selçuklu / KONYA
Tel : 0 – 332 – 302 32 00
Mersis No : 0742114313400001
Konya Ticaret Sicil Müdürlüğü – 70284
Selçuk Vergi Dairesi – 7421143134

EK – 2:

KATMA DEĞER HESABI

Kalemler	Tutar (TL)
A. Net Satış Hasılatı	
B. Dönem Kârı veya Zararı (Vergi Öncesi)	
C. Finansman Giderleri	
D. Çalışanlara Yapılan Ödemeler (Stopaj ve Sigorta Primleri Dahil)	
E. Amortismanlar	
Katma Değer Oranı: (B+C+D+E)/A*100	%...

EK – 3:

STRATEJİK HAMLE PROGRAMI DEĞERLENDİRME TABLOSU

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ			Ağırlık
Teknik Değerlendirme	Üretim Teknolojisi	Üretim teknolojisinin yetkinliği	15%
		Yeşil dönüşüm uygulamaları	5%
	Firma Kabiliyeti	Firmanın ilgili teknolojiye ilişkin üretim kabiliyeti	15%
		Firmanın Ar-Ge geçmişi / ürünün Ar-Ge potansiyeli	5%
Ekonomik Değerlendirme	Ekonomik Değer	Katma değer, yerel kalkınma etkisi ve sektörel bağlantı analizleri	25%
		Ülke menfaatleri için projenin önemi ve arz güvenliği boyutu	10%
Mali Değerlendirme	Proje	Teşviklerin projenin gerçekleştirilmesine marjinal ekonomik etkisi	20%
	Firma	Yatırımcının mali gücüne ilişkin değerlendirme	5%
TOPLAM			100%

EK – 4:

YATIRIM TAMAMLAMA VİZESİ İÇİN İSTENECEK BELGELER

- 1-**31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca Türkiye genelinde Sosyal Güvenlik Kurumuna muaccel olmuş prim ve idari para cezası borçlarının bulunmadığına veya tecil ve taksitlendirildiğine ya da yapılandırıldığına ve yapılandırmanın bozulmadığına dair yazı aslı veya Sosyal Güvenlik Kurumunun elektronik bilgi iletişim ortamından alınacak barkodlu çıktı (Kamu kurum ve kuruluşlarında bu belge aranmaz.).
- 2-**Varsa teşvik belgesindeki özel şartların yerine getirildiğine ilişkin bilgi ve belgeler.
- 3-**Teşvik belgesi kapsamı yatırımla ilgili varsa kur farkı ve faiz giderlerine ilişkin Yeminli Mali Müşavir onaylı liste ya da rapor.
- 4-**İmalat yatırımları için kapasite raporu.
- 5-**Bina ve inşaat harcaması içeren teşvik belgeleri için yapı kullanım izni.
- 6-**Kapsamı Genel Müdürlükçe belirlenecek yatırımlar için işyeri açma ve çalışma ruhsatı.
- 7-**Genel müdürlükçe yatırım konusuna göre talep edilecek diğer bilgi ve belgeler.
- 8-**Elektrik enerjisi üretimine yönelik yatırımlar hariç bütün yatırım konularında geçerli olmak ve daha önceki Bakanlar Kurulu kararlarına istinaden düzenlenen teşvik belgelerine de uygulanmak üzere, gerçekleşen sabit yatırım tutarı 50 milyon Türk Lirası ile 100 milyon Türk Lirası arasında olan yatırım teşvik belgeleri için Serbest Muhasebeci Mali Müşavir, 100 milyon Türk Lirası ve üzerindekiler için ise Yeminli Mali Müşavir tarafından tasdik edilmiş EK-5'te yer alan formata uygun hazırlanmış rapor.

EK – 5:

**YATIRIM TEŞVİK BELGESİ KAPSAMI HARCAMALARIN TESPİTİNE İLİŞKİN
SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİR VEYA YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİR
RAPORU**

1. YATIRIMCI İLE İLGİLİ BİLGİLER:

Adı / Ünvanı:

Vergi Dairesi / No:

2. YATIRIM TEŞVİK BELGESİ İLE İLGİLİ BİLGİLER:

Teşvik Belgesi Tarih ve Sayısı:

Yatırım Yeri Adresi:

Yatırım Başlama-Bitiş Tarihi (ek süre dahil):

3. İSTİHDAM İLE İLGİLİ BİLGİLER:

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) Sicil No: (Yatırım ile sağlanan istihdamın kayıtlı olduğu tüm SGK sicil numaraları yazılabilir.)

4. GERÇEKLEŞEN YATIRIM İLE İLGİLİ BİLGİLER:

Toplam Sabit Yatırım (TL):		Yatırımın Finansmanı (TL):	
I. Arazi-Arsa :		I. Öz Kaynaklar:	
II. Bina-însaat:		II. Yabancı Kaynaklar:	
III. Makine ve Teçhizat:		a. İç Kredi:	
a. İthal Makine ve Teçhizat:		b. Dış Kredi:	
b. Yerli Makine ve Teçhizat:		c. Döviz / Dövizle Endeksli Kredi:	
IV. Diğer Harcamalar:			
a. Kur Farkı:			
b. Faiz veya Kâr Payı:			
c. Diğer (etüt-proje, ithalat ve gümrükleme, nakliye, montaj, sigorta, maddi olmayan duran varlık)			
V. Toplam:		III. Toplam:	

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER:

Yatırıma başlama ve bitiş tarihleri arasında yapılan yatırım harcamalarına ilişkin defter kayıtlarının incelenmesi neticesinde;

- Ekte yer alan listelerde belirtilen harcamaların yasal defter kayıtları ile uyumlu olduğu,
- Belge kapsamında temin edilen sabit kıymetlerin rapor tarihi itibarıyla firma aktiflerinde kayıtlı olduğu,
- Yerli kullanılmış makine ve teçhizat temin edilmediği,
- Yatırım teşvik belgesi kapsamı harcamalar için diğer kamu kurum ve kuruluşlarının desteklerinden yararlanılmadığı (Diğer kamu kurum ve kuruluşlarının sadece sübvansiyonlu kredi desteğinden yararlanılmış ise kredi tutarı ve kullanılan kuruluş yazılır),
- Teşvik belgesinde kayıtlı özel şartların yerine getirildiği, tespit edilmiştir.

Ekler: 1- Serbest Muhasebeci Mali Müşavir veya Yeminli Mali Müşavir tarafından imzalanmış ve kaşeli/mühürlü, E-TUYS üzerinden dökümü alınmış gerçekleşen harcama listeleri.

2- Serbest Muhasebeci Mali Müşavirin veya Yeminli Mali Müşavirin kayıtlı olduğu odadan temin edilen faaliyet belgesi aslı.

EK – 6:

YATIRIM TAMAMLAMA EKSPERTİZ RAPORU ÖRNEĞİ

D) YATIRIMCI İLE İLGİLİ BİLGİLER			
L	ADI / ÜNVANI :		
2.	HABERLEŞME ADRESİ :		
3.	FİRMA TELEFONU :		
4.	FİRMA YETKİLİSİ TELEFONU :		
5.	SGK SİCİL NO :		
II) YATIRIM TEŞVİK BELGESİYLE İLGİLİ BİLGİLER			
1.	TEŞVİK BELGESİ SAYISI :		
2.	YATIRIM CİNSİ :		
3.	YATIRIM ADRESİ :		
4.	YATIRIM KONUSU :		
5.	BAŞLAMA TARİHİ :		
6.	BİTİŞ TARİHİ :		
III) YATIRIM İLE İLGİLİ BİLGİLER			
1.	İSTİHDAM (KİŞİ)		
YATIRIM ÖNCESİ		İLAVE	TOPLAM
2.	KAPASİTE		
ÜRÜN/ HİZMET	YATIRIM ÖNCESİ	İLAVE	TOPLAM

SAMANCI

YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK LTD. ŞTİ.

Kep : samanciymm@hs01.kep.tr
info@samanciymm.com.tr
www.samanciymm.com.tr

Adres: Musalla Bağları Mahallesi Ruhi Bağdadi
Sokak No: 6 / 3 Selçuklu / KONYA
Tel : 0 – 332 – 302 32 00
Mersis No : 0742114313400001
Konya Ticaret Sicil Müdürlüğü – 70284
Selçuk Vergi Dairesi – 7421143134

IV) GERÇEKLEŞEN TOPLAM SABİT YATIRIM TUTARI TABLOSU (TL)					
A)ARAZİ-ARSA				:	
Satın Alınma Tarihi	Arazi-Arsa Büyüklüğü		Bedeli		
	m ²				
B) BİNA-İNŞAAT				:	
		m ²	Birim Fiyat	Toplam	
a.	Ana Bina ve Tesisleri				
b.	İdare Binaları				
c.	Diğer Binalar				
Toplam					
C) MAKİNE-TEÇHİZAT				:	
a.	İthal Makine ve Teçhizat	:			
b.	Yerli Makine ve Teçhizat	:			
D) DİĞER HARCAMALAR				:	
a.	Etüt ve proje	:			
b.	İthalat ve gümrükleme	:			
c.	Nakliye, montaj ve sigorta	:			
Ç-	Faiz veya kâr payı harcaması	:			
d.	Kur farkı	:			
e.	Maddi olmayan duran varlık (marka, lisans, know-how vb.) harcamaları	:			
TOPLAM SABİT YATIRIM TUTARI				:	
V) YATIRIMIN FİNANSMANI (TL)					
ÖZKAYNAKLAR(%)				:	
YABANCI KAYNAKLAR (%)				:	
TOPLAM FİNANSMAN				:	
VI) İTHAL MAKİNE VE TEÇHİZAT BİLGİLERİ					
		FOB (S)		TL	
Yeni					
Kullanılmış					
Toplam					

SAMANCI
YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK LTD. ŞTİ.

Kep : samanciymm@hs01.kep.tr
info@samanciymm.com.tr
www.samanciymm.com.tr

Adres: Musalla Bağları Mahallesi Ruhi Bağdadi
Sokak No: 6 / 3 Selçuklu / KONYA
Tel : 0 – 332 – 302 32 00
Mersis No : 0742114313400001
Konya Ticaret Sicil Müdürlüğü – 70284
Selçuk Vergi Dairesi – 7421143134

VII) KREDİ BİLGİLERİ				
Banka Adı	Şubesi	Kredi Türü	Kullanıldığı Tarih	Tutarı (TL)
TOPLAM				
VIII) EKSPERLERİN İLAVESİNDE YARAR GÖRDÜKLERİ HUSUSLAR				
1.				
2.				
3.				
4.				
RAPOR TARİHİ				
EKSPERLER				
EKSPERİN ÜNVANI ve İSMİ			İMZA	
1.				
2.				

SAMANCI

YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK LTD. ŞTİ.

Kep : samanciymm@hs01.kep.tr

info@samanciymm.com.tr

www.samanciymm.com.tr

Adres: Musalla Bağları Mahallesi Ruhi Bağdadi

Sokak No: 6 / 3 Selçuklu / KONYA

Tel : 0 – 332 – 302 32 00

Mersis No : 0742114313400001

Konya Ticaret Sicil Müdürlüğü – 70284

Selçuk Vergi Dairesi – 7421143134

EK – 7:

SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNCA BAKANLIĞA GÖNDERİLECEK TALEP FORMU

Sıra no	Yatırımcının Adı/Ünvanı	Yatırımcının Vergi Numarası	Teşvik Belgesi Sayısı	SGK İŞYERİ SİCİL NUMARASI								Destek Dönemi		Mevcut İstihdam	İlave İstihdam (Kişi)	İstihdam Sayısı (Kişi) A1	Sigorta primi işveren hissesi (Türk Lirası)	İŞÇİ hissesi desteği tutarı (Türk Lirası) AA*
				Mahiyet Kodu (1)	İşkolu Kodu (4)	Yeni Şube Kodu (2)	Eski Şube Kodu (2)	Sıra No (7)	İl Kodu (3)	İlçe Kodu (2)	Kontrol no (2)	Yıl	Ay					
1																		
2																		
3																		
4																		
5																		
6																		
TOPLAM																		

(*) Bakanlıkça teşvik belgesi sahibi işletmelere ilişkin olarak Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına bildirilen ilave istihdam (yeni yatırımlarda istihdamın tamam, diğer yatırım cinslerinde sadece ilave istihdam) sayısı yazılacaktır.

(**) Desteğin uygulandığı dönemdeki işveren Payından Yararlandırılan ilave istihdam sayısı yazılacaktır. (Yararlandırılan istihdam sayısı, Bakanlıkça bildirilen istihdam sayısının üzerinde olamaz.)

(***) İşçi hissesi desteği VI ncı bölgede bulunan yatırımlar için uygulanır.

EK – 8:

**ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİMİ YATIRIMLARINDA YATIRIM TEŞVİK
BELGESİ KAPSAMI HARCAMALARIN TESPİTİNE İLİŞKİN
YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİR RAPORU**

1. YATIRIMCI İLE İLGİLİ BİLGİLER:

Adı / Ünvanı:

Vergi Dairesi / No:

SGK Sicil No: Sigorta primi işveren hissesi desteği azami prim tutarı: TL

İrtibat bilgileri / Telefon-e-Posta adresi:

2. YATIRIM TEŞVİK BELGESİ İLE İLGİLİ BİLGİLER:

Teşvik Belgesi Tarih ve Sayısı:

Yatırım Yeri Adresi:

Yatırım Başlama-Bitiş Tarihi (ek süre dahil):

3. İSTİHDAM:

Mevcut: 0 İlave: Toplam:

4. GERÇEKLESEN YATIRIM İLE İLGİLİ BİLGİLER:

Toplam Sabit Yatırım (TL):		Yatırımın Finansmanı (TL):	
I. Arazi-Arsa:		I. Öz Kaynaklar:	
II. Bina-İnşaat:		II. Yabancı Kaynaklar:	
III. Makine ve Teçhizat:		a. İç Kredi:	
a. ithal Makine ve Teçhizat:		b. Dış Kredi:	
b. Yerli Makine ve Teçhizat:		c. Döviz / Dövizle Endeksli Kredi:	
IV. Diğer Harcamalar:			
a. Kur Farkı:			
b. Faiz Gideri:			
c. Diğer (etüt-proje, ithalat ve gümrükleme, nakliye, montaj, sigorta, maddi olmayan duran varlık harcamaları):			
V. Toplam:		III. Toplam:	

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER:

Yatırıma başlama ve bitiş tarihleri arasında yapılan yatırım harcamalarına ilişkin defter kayıtlarının incelenmesi neticesinde; Belge kapsamında yapılan harcamaların yasal defter kayıtları ve E-TUYS kayıtları ile uyumlu olduğu, temin edilen sabit kıymetlerin rapor tarihi itibarıyla firma aktiflerinde olduğu ve teşvik belgesinin özel şartlarında tarih ve numarası belirtilen projeye ait onaylı Geçici Kabul Tutanağına göre yatırımın teşvik belgesinde kayıtlı şart ve karakteristiklere uygun olarak gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

SAMANCI

YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK LTD. ŞTİ.

**Kep : samanciymm@hs01.kep.tr
info@samanciymm.com.tr
www.samanciymm.com.tr**

Adres: Musalla Bağları Mahallesi Ruhi Bağdadi
Sokak No: 6 / 3 Selçuklu / KONYA
Tel : 0 – 332 – 302 32 00
Mersis No : 0742114313400001
Konya Ticaret Sicil Müdürlüğü – 70284
Selçuk Vergi Dairesi – 7421143134

Yatının teşvik belgesi kapsamında yapılan harcamalar Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2025/1)'in 10 uncu maddesinin birinci/ikinci fıkrasına uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

Yatının kapsamında firmanın ilave istihdam talebi bulunmamaktadır.

(veya)

Yatırım teşvik belgesinde ilave istihdam talebi bulunması sebebiyle GES/RES yatırımı için nünhasıran SGK işyeri numarası alındığı teyit edilmiştir.

Yatırım teşvik belgesi kapsamında yatırım kredisi kullanılmamıştır.

(veya)

Yatırım teşvik belgesi kapsamında gerçekleşen yatırım tutarını aşmayacak şekilde yatırım kredisi kullanıldığı tespit edilmiş olup, (varsa) yatırım dönemi içinde oluşan maliyetlere intikal eden kur farkı ve faiz gideri, yatırımcı firma kayıtları esas alınarak detayları ile incelenmiş ve rapor ekinde sunulmuştur.

...../...../20..

Sicil No/Kütük No

Mühür / İmza

Ekler: 1) Teşvik belgesinin özel şartlarında belirtilen proje numarasına ait ilgili kurum tarafından düzenlenen Geçici Kabul Belgesinin tasdikli sureti.

2) Yeminli Mali Müşavirin kayıtlı olduğu odadan temin edilen geçerlilik süresi devam eden faaliyet belgesi aslı.

3) Tamamlama vizesi müracaat tarihi itibarıyla 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca Türkiye genelinde Sosyal Güvenlik Kurumuna muaccel olmuş prim ve idari para cezası borçlarının bulunmadığı; veya tecil ve/veya taksitlendirildiği ya da yapılandırıldığı ve yapılandırmanın bozulmadığı, Sosyal Güvenlik Kurumunun ilgili birimlerinden alınan yazı veya Kurumun elektronik bilgi iletişim ortamından Bakanlığa verilmek üzere alınan barkotlu çıktısı.

4) Vergi Levhası.